

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BLU-BACH15

Prædefinert informasjon

Startdato:	29-12-2017 09:00	Termin:	2017 HØST
Slutdato:	12-01-2018 14:00	Bedømmelsesform:	Norsk 6-trinsskala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave	ECTS:	15
SIS-kode:	203 BLU-BACH15 1 BOPPG 2017 HØST		
Intern bedømmer:	Jørgen Nerland		

Deltager

Navn:	Jonas Finne
Kandidatnr.:	42
HVL-id:	138605@hvl.no

Informasjon fra deltager

Tittel *:	Motorisk utvikling	Tru- og loverklæring *:	Ja
Tal på ord *:	9248		
Namn på rettleiar *:	Jørgen Endseth Nerland		

Eg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgåva mi *

Ja

BACHELOROPPGAVE

Tittel på norsk: Motorisk utvikling

Kandidatnummer: 42

Emnenavn: BLU-BACH15

Program: Barnehagelærerutdanning

Veileder: Jørgen Endseth Nerland

Innleveringsdato: 12. Januar 2018

Motorisk utvikling i barnehagen

”Hvordan legger ordinær barnehagen til rette for motorisk utvikling kontra natur- og friluftsbarnhagen?”

En bacheloroppgave utført ved Høgskolen på Vestlandet – Barnehagelærer, 2018

Kilde: Eget arkiv

Forord

Jeg er en tredje års student på barnehagelærerutdanningen ved Høgskolen på Vestlandet. I denne bacheloroppgaven har jeg lest meg opp i emnet motorikk. Jeg hadde litt forkunnskap om motorikk fra idrettsfag på videregående. I tillegg har vi hatt litt om det i utdanningen. Gjennom å ha arbeidet med bacheloroppgaven, sitter jeg igjen med en del ny kunnskap som mest sannsynlig er relevant for meg som kommende pedagog. Hovedgrunnen til at jeg valgte å fokusere på motorisk utvikling i barnehagen, er at jeg som framtidig barnehagelærer ønsker å få mer kunnskap rundt det å velge aktiviteter som stimulerer motorikken til barna. I tillegg til at jeg ønsker å få mer kunnskap om det å tilrettelegge for motoriske aktiviteter. Jeg mener at det er viktig for dagens barn å få en barnehagehverdag som inneholder mye fysisk aktivitet.

Jeg ønsker å takke intervjuobjektene mine som ville meddele informasjon rundt temaet. Uten deres bidrag ville ikke denne oppgaven vært mulig å fullføre. Jeg vil også takke veileder Jørgen Endseth Nerland, som har kommet med tydelig og konkrete tilbakemeldinger på oppgaven min underveis. Til slutt vil jeg takke min kjæreste som har støttet meg og hjulpet meg med formulering av setninger og tipset meg om eventuelle skrivefeil.

Stord, Januar 2018

Sammendrag

I denne bacheloroppgaven har jeg brukt kvalitativ metode til å undersøke om det er forskjeller og likheter i tilretteleggingen av motorisk utvikling i en ordinær barnehage og en natur- og friluftsbarnehage. Jeg har intervjuet en pedagog fra hver barnehagetype, hvor jeg nærmere bestemt brukte et halvstrukturert intervju. Problemstillingen i oppgaven min er følgende: ”Hvordan legger ordinær barnehagen til rette for motorisk utvikling kontra natur- og friluftsbarnehagen”. For å svare på problemstillingen har jeg tatt i bruk relevant teori som trekkes frem når jeg diskuterer forskjeller og ulikheter mellom tilretteleggingen av motorisk utvikling i de forskjellige barnehagene. I oppgaven ser jeg også på hva barnehagen, personalet og det fysiske miljøet har å si for tilretteleggingen av motorisk utvikling.

Innholdsfortegnelse

	1
BACHELOROPPGAVE	1
2.0 Innledning	6
2.1 Bakgrunn for valg av tema	6
2.2 Problemstilling	7
2.3 Begrepsavklaring og avgrensinger	7
2.4 Oppbygning av oppgaven	7
3.0 Teorikapittel	8
3.1 Motorikk	8
3.1.1 Motorisk utvikling	9
3.2 Voksenrollen og barnehagens rolle	11
3.2.1 Styringsdokument	12
3.3 Barnehagens fysiske miljø	13
3.3.1 Innemiljøets invitasjon til bevegelse	14
3.3.2 Utemiljøets invitasjon til bevegelse	14
3.4 Natur- og friluftsbarnhager	15
3.5 Ordinær barnehage	15
3.6 Tidligere forskning	15
4.0 Metode	16
4.1 Kvalitativ metode	16
4.2 Halvstrukturert intervju og intervjuguide	17
4.3 Utvalg	17
4.4 Datainnsamling	17
4.6 Validitet og reliabilitet	18
5.0 Presentasjon og diskusjon av mine funn	18
5.1 Motorisk utvikling og viktigheten av motorisk utvikling i barnehagen	19
5.2 Personalets holdninger til fysisk aktivitet	20
5.3 Fysisk aktivitet inne, ute og på tur	21
5.4 Det fysiske miljøet	24
5.5 Oppsummering av mine funn	25
5.0 Avslutning	26
6.0 Litteraturliste	27
7.0 Vedlegg	29
7.1 Intervjuguide	29

2.0 Innledning

I dag går 91 prosent av norske barn fra 1-5 år i barnehagen, og flesteparten har full barnehageplass (SSB, 2017). Det vil si at store deler av dagen blir tilbragt i barnehagen. Viktigheten av det å ha kompetanse om barns motorikk, og hvordan en tilrettelegger for det, er i mine øyne en stor faktor for hvordan morgendagens barn kommer til å utvikles. For at barna skal klare å utvikle seg motorisk er det ulike faktorer som må legges til grunn. Personalet må ha kompetanse innenfor området. For at barna skal føle seg trygge i barnehagen må personalet fremstå som omsorgspersoner som legger til rette, slik at barna kan utvikle seg motorisk. I følge kunnskapsdepartementet (2017, s. 49) har personalet ansvar for å legge til rette for bevegelsesaktiviteter, der barna opplever mestring, glede og trivsel. Disse bevegelsesaktivitetene skal også videreutvikle barnas motoriske ferdigheter, koordinasjon, kroppsbeherskelse og fysiske egenskaper. Dette er ulike faktorer som et barnehagepersonell må ta i betraktning når de skal planlegge og tilrettelegge aktiviteter for barna.

2.1 Bakgrunn for valg av tema

Hovedgrunnen til at jeg valgte å skrive om motorisk utvikling, er fordi jeg fra tidlig alder har vært opptatt av å holde meg i god fysisk form og ikke minst holde kroppen frisk og rask. Jeg ønsker også å få mer kompetanse innenfor dette området. Grunnen er at det er viktig for barnet at det er kompetente pedagoger som kan legge til rette for motorisk utvikling på en best mulig måte. I denne kvalitative oppgaven har jeg samlet inn informasjon fra to ulike barnehagetyper. En ordinær og en natur- og friluftsliv barnehage. Grunnen til at jeg valgte en ordinær og en natur- og friluftsliv barnehage var at jeg ønsker å se om det er forskjeller på tilretteleggingen av motoriske aktiviteter i de ulike barnehagene. Jeg skal også se om personalets holdning til fysisk aktivitet, om det fysiske miljøet inne og ute, og om pedagogens interesse har noe å si for tilretteleggingen av motorisk utvikling. Denne oppgaven vil forhåpentligvis bidra til at jeg får økt min kompetanse innenfor motorikk. I tillegg ser jeg oppgaven som relevant for min framtidige karriere innenfor barnehagen.

2.2 Problemstilling

Motorisk utvikling skjer hovedsakelig gjennom kroppslig lek og bevegelse. I denne oppgaven skal jeg fokusere på hva og hvordan de forskjellige barnehagene legger til rette for motorisk utvikling i en ordinærbarnehage og i en friluftsbarnehage. I følge tidligere forskning som er gjort skal forskjellene på den motoriske utviklingen hos natur- og friluftsbarna være betydelig mer utviklet enn hos barna som går i ordinære barnehager (Tove Anita Fiskum, 2004). I denne oppgaven har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

”Hvordan legger ordinær barnehagen til rette for motorisk utvikling kontra natur- og friluftsbarnehagen”

2.3 Begrepsavklaring og avgrensinger

I denne bacheloroppgaven har jeg lagt vekt på hvordan den ordinære barnehagen legger til rette for motorisk utvikling kontra natur- og friluftsbarnehagen. I teorikapittelet kommer jeg med to forskjellige teorier innenfor motorisk utvikling. Den første er den predeterministiske som kort forklart handler om at alle menneskekropper har en fast struktur som deretter styrer bevegelsen. Det er en modningsteori hvor det genetiske er en viktig faktor for utviklingen. Den andre teorien innenfor motorisk utvikling er den probabilistiske epigenesen. Her er miljøet en dominerende faktor for hvordan barnet utvikler seg (Gottlieb 1998, gjengitt i Haga & Sigmundsson, 2004, s. 15). Videre vil jeg presentere teori innenfor barnhagens og de voksnes rolle for tilrettelegging av motorisk utvikling. Deretter blir teori fra det fysiske miljøet presentert, og til slutt blir tidligere forskning innenfor motorisk utvikling lagt fram.

Jeg har bestemt meg for å ikke gå detaljert inn i hva som skjer med kroppen til barnet under motorisk utvikling. Men jeg nevner som sagt to teorier innenfor motorisk utvikling som mer eller mindre blir stående som underteorier. Det vil bli lagt hovedvekt på hvilke aktiviteter som blir lagt til rette for ute- og inne, samtidig skal jeg ta for meg hva barnhagen og de voksnes rolle er, det fysiske miljøet og holdningene til de ansatte.

2.4 Oppbygning av oppgaven

Min oppgave vil bli presentert gjennom innledning, teorikapittel, metodekapittel, presentasjon- og diskusjon av mine funn og avslutning. Innenfor de ulike hovedkapitlene vil

det være ulike underkapitler som henger sammen med de ulike hovedkapitlene. Først presenterer jeg innledning på oppgaven, der vil dere få en innføring på hva oppgaven handler om. Videre tar jeg for meg teorikapittelet som skal være med på å forklare viktige begrep innenfor motorisk utvikling, samtidig blir relevante teorier presentert som skal belyse problemstillingen min.

Deretter kommer metodekapittelet som forteller om hvilken metode jeg har brukt for å samle inn resultatene og om det er reliabilitet og validitet i resultatene mine. I presentasjonen og diskusjonen av mine funn, blir først innsamlingen av resultatene presentert. Her skriver jeg litt om hva de ulike informantene fortalte i intervjuet. Videre ser jeg på likheter og ulikheter innenfor de ulike barnehagen, hvor jeg kobler til teorien som er brukt i teorikapittelet. Helt til slutt har jeg skrevet en oppsummering av mine funn hvor dere også får et innblikk på vegen videre.

3.0 Teorikapittel

I teorikapittelet skal jeg trekke frem noen sentrale områder innenfor motorikk. De områdene jeg skal trekke frem er motorikk, motorisk utvikling, voksenrollen, barnehagens rolle og det fysiske miljøet både inne og ute. I slutten av teorikapittelet kommer jeg til å presentere tidligere forskning som er gjort innenfor motorisk utvikling. Jeg har brukt en del bøker i oppgaven, men lagt hovedfokus på bøkene: ”Barnas barnehage 3”, ”Motorikk og samfunn” og ”Motorisk utvikling, nyere perspektiv på barns motorikk”.

3.1 Motorikk

Begrepet motorikk kan være vanskelig å definere ettersom det er et stort begrep, men i utgangspunkt handler det om bevegelse i følge Sigmundsson og Pedersen (2000, s. 13). Sandseter, Hagen & Moser (2013, s. 128) beskriver motorikk som ulike prosesser og funksjoner som har med styring og kontroll av kroppsholdning og bevegelse å gjøre. Ordet motorikk betyr i utgangspunktet ”motor behavior” som betyr motorisk atferd (Haugen og Moser, 2016, s. 21). Motorikk innebærer mange undergrupper som kan beskrive og forklare hva det innebærer. Motorisk utvikling, motorisk kontroll, motorisk læring og motoriske

problem er noen av de. Jeg skal ta for meg hva motorisk utvikling er i neste punkt som kan beskrive mer hva motorikk innebærer.

3.1.1 Motorisk utvikling

Motorisk utvikling kan defineres som den sekvensielle, kontinuerlige, aldersrelaterte prosessen hvor et individ avanserer fra enkle bevegelser til kompliserte motoriske ferdigheter. Denne prosessen er ikke bare relatert til den fysiske vekstperioden, men er en prosess som fortsetter gjennom hele menneskets liv. Tradisjonelt har man tenkt på motorisk utvikling hovedsakelig som den prosessen som skjer hos barn som gjør at de behersker nye ferdigheter. Haga og Sigmundsson (2004, s. 24) sier at motorisk utvikling kan relateres til begrepet motorisk læring som defineres som ”et sett av prosesser knyttet til praksis eller erfaring som fører til relativt permanente forandringer i evnen til å utføre motoriske ferdigheter”. Hovedforskjellen er at motorisk utvikling baserer seg på individets arv, vekst og modning.

Mange teorier har ofte svar på hva som skjer i de ulike utviklingsstadiene, men ikke hvorfor det skjer. Innenfor motorisk utvikling er det i hovedsak to hovedteorier som skiller seg ut. Den ene er predeterministiske epigenese, mens den andre er probabilistisk epigenese.

I den predeterministiske epigenese teorien er det en enveis påvirkning mellom struktur og funksjon, hvor strukturen styrer funksjonen (Gottlieb 1998, gjengitt i Haga & Sigmundsson, 2004, s. 15). Det vil si at nervesystemets funksjon styrer barnets atferd. Den predeterministiske teorien er en modningsteori hvor den motoriske utviklingen er forutbestemt, altså genetisk. Teorien tar ikke hensyn til miljøet som en avgjørende faktor for utviklingen, men ser på den motoriske utviklingen som universell. Denne teorien har utviklet en skala for ulike aldre, hvor en kan se hvor langt barnet er utviklet motorisk innenfor den universelle utviklingen (Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 24).

I følge Gottlieb er probabilistisk epigenese (1970, 1998 gjengitt i Haga & Sigmundsson, 2004, s. 15) forholdet mellom struktur og funksjon bidireksjonal. Det vil si at det foregår en toveis påvirkning mellom struktur og funksjon. Her påvirkes genetisk aktivitet, strukturell modning og funksjon. Den genetiske aktiviteten og den strukturelle modningen lar seg påvirke av

funksjon, aktivitet eller erfaring. Den probabilistiske teorien ble i årene før 1970 sett på som en teori hvor arven hadde størst vekt, mens miljøet regnes hovedsakelig som årsak til den tidsmessige variasjonen i utviklingen (Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 28). I 1970 kritiserte Kevin Connolly synet på motorisk utvikling sett på som modning. Han var opptatt av at utviklingen skjer igjennom samspill mellom arv og miljø. Han så at å inkludere miljøet i større grad kunne videreutvikle og se forbedringer i menneskets motoriske utvikling (Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 29). Denne teorien ble også støttet av Rossum i 1987. Han kritiserte også teorien om at artsspesifikke ferdigheter som krabbe, stå eller gå kunne gjennomføres uten trening, mens andre ferdigheter ikke kan tilegnes uten trening. Innenfor den probabilistiske epigenesen har Ester Thelen utforsket dynamiske systemer i forhold til motorisk utvikling. Hun har forsket på hvordan barn gjennomfører bevegelser, nærmere bestemt reflekser. Tidligere teorier antok at modningen av barnets nervesystem var noenlunde likt på samme tidspunkt i livet. Grunnen til det var at alle barn har noenlunde samme kroppsstørrelse og proporsjoner innenfor armlengde, beinlengde, leddutslag, muskelmasse etc. Dette var Thelen uenig i. Hun mente at det er en naturlige forklaringer i tilstedeværelsen eller fraværet av de ulike refleksene. For å bevise dette tok hun for seg den såkalte ”stepping”- refleksen. Den fungerte slik at dersom en person holder barnet under armene og senkes forsiktig ned mot gulvet vil vi se gangelignende reflekser. Det som er noe spesielt med denne refleksen er at den forsvinner i 2 måneders alderen og kommer tilbake i 6 måneders alderen. Thelen mente at mellom 2-6 måneders perioden var kroppsvekten for tung til å bære barnet, mens i 6 måneders alderen hadde barnet utviklet muskelstyrke nok til å kunne bære barnets kropp. Det neste trinnet i eksperimentet Thelen foretok var å plassere vekter på bena til barna slik at det ble tyngre å løfte. Det viste seg at refleksen forsvant også i de periodene det normalt skulle være tilstede. For å teste om refleksen var borte mellom 2-6 måneder gjorde de samme forsøk med å holde barna under armhulene, men i vann for å eliminere barnas vekt. Da kom refleksen tilbake. Grunnen til at dette eksperimentet ble gjort var for å demonstrere at motorisk utvikling ikke var bestemt av nervesystemets modning. På bakgrunn av resultatet har Thelen utviklet sin alternative forståelse av motorisk utvikling (Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 37-39).

Motorisk utvikling gjennom dynamisk systemteorier kan defineres som ”systemer over tid” (Hopkins og Butterworth, 1997, gjengitt i Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 32). Et sentralt aspekt innenfor dynamisk systemteori er selvorganisering. Det er altså ingen ferdig oppskrift på hvordan en bevegelse skal se ut. Selvorganisering kan bli sett på som tilfeldig organisering

gjennom at bevegelsen ofte bestemmes ut i fra rammebetingelser i kroppen og miljøet rundt oss. Rammebetingelser kan oversettes med det engelske ordet ”constraints”. Det kan defineres som ”alle forhold som er med på å redusere antall frihetsgrader i en bevegelse”. Frihetsgrad kan være ulike utfordringer som kan oppstå i en bevegelsesoppgave. Et eksempel på constraints kan være at et barn skal kaste en ball i en bøtte ti ganger, men for hvert kast skal barnet løpe rundt sandkassen. Da blir barnet mest sannsynlig sliten og det vil påvirke barnets evne til å treffe bøtta. Hovedgrunnen er at pulsen til barnet vil øke, og da fører det til at barnet mister konsentrasjonen (Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 31-34). I følge Sigmundsson og Pedersen (2000, s. 35) fungerer det best å trene så nær som mulig på den bevegelsesoppgaven en skal forbedre.

Miljøet barna vokser opp i har stor betydning i forhold til hvordan barna utvikler seg. Det som er mest relevant for bacheloren min er å ta for seg barnehagen, og dens betydning for barns motoriske utvikling. I de første leveårene er hjemmet en viktig utviklingsarena innenfor motorisk utvikling. I følge Sigmundsson og Pedersen (2000, s. 52) er det ikke nødvendig å lære barna å sitte, krabbe og gå, fordi det kommer av seg selv. Det viktigste er å legge til rette for bevegelsesmuligheter i miljøet til barna og ikke minst være deltakende voksen i leken. I barnehagens mål og lovverk står det ikke noe rent spesifikk hva barna skal lære innenfor motorisk utvikling, men det som står er at gjennom kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 49). Da stiller det krav til at barnehageansatte har kunnskap og muligheter til å legge til rette for at barna kan få gjennomføre aktiviteter som fyller de kravene. Nærmiljøets betydning har stor innvirkning i barnas fysiske og aktive tilværelse. Det har vært en politisk debatt om at de lekeapparatene som er plassert i de ulike lekeklassene i Norge har mangler på sikkerhet. Det førte til at mange kommuner fjernet de ulike apparatene på grunnlag av at det ble for dyrt å sikre apparatene. Da får barna mer plass til å være kreative og utfordre seg selv (Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 56).

3.2 Voksenrollen og barnehagens rolle

Barnehagens rolle til motorisk utvikling handler om at barna får stimulert allsidighet og trivsel gjennom lekpregede aktiviteter slik at barna får en positiv følelse av det å bruke

kroppen fysisk (Nordbotten, 2014, s. 117). Nordbotten (2014, s. 117) forteller videre at erfaring og forskning viser at et allsidig tilbud av aktiviteter fremmer barnas fysiske og psykiske behov, og deres behov for lek, mestring, samvær, spenning og utfordring. Aktiviteter som stimulerer flere muskelgrupper samtidig, mener Nordbotten (2014, s. 118) er de beste aktivitetene. Hun peker på klatring som en utmerket aktivitet. Det som også er utrolig viktig er å legge til rette for aktivitet som gir mestringsfølelse og fører barna inn i positive sirkler som frister dem til gjentakelser (Moser 2006, gjengitt i Nordbotten, 2014, s. 118).

Voksenrollen i barnehagen er også en viktig faktor for å inspirere barna til å utføre aktiviteter i ute- og inne leken. Pedagogen må ha kunnskap om hvordan en skal tilrettelegge for inspirerende og variert aktivitet slik at alle barna kan delta. Da må en kjenne barnegruppen som en helhet, men også barna som enkelt individ (Nordbotten, 2014, s. 119).

Den voksnes rolle og holdning til barnet, er en avgjørende faktor i samspillet mellom den voksne og barnet. Å ha et positivt samspill mellom barnet og den voksne kan være med på å heve læringspotensialet hos barnet (Nordahl & Misund, 2009, s. 75). Da er det utrolig viktig at vi husker på at de voksne er vandrende rollemodeller for barna. Vi blir kontinuerlig observert og kopiert, og bør derfor være bevisst på våres valg i barnehagen (Madland, 2013). ”Barn lærer ikke det vi sier de skal lære, men de lærer av det vi gjør, og det de øver på” (Barsøe, 2010, s. 88). Det vil si at voksne fort blir avslørt dersom de gjør noe annet enn de sier til barna.

3.2.1 Styringsdokument

Hva sier de ulike styringsdokumentene og lovverkene om hva som bør tilrettelegges i barnehagen innenfor motorisk utvikling? Rammeplanen er et offentlig styringsdokument som gjelder for alle barnehager i Norge. Styringsdokumentet sier hva barnehagen skal inneholde, hvilket ansvar barnehageansatte har og det er en forskrift til barnehageloven. I barnehageloven § 2 (2005) står det at ”Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser”. Her står det ikke direkte om motorisk utvikling, men en kan dra paralleller ut i fra at barna skal få oppleve lek, livsutfoldelse i trygge, men samtidig utfordrende omgivelser. I følge utdanningsdirektoratet (2017) skal personalet legge til rette for at barna får tilgang til variert og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet. Gjennom fagområdet kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna får bevegelsesglede, matglede, matkultur, mentalt og sosialt

velvære og fysisk og psykisk helse. Dette er vide begreper som kan dras med inn i motorikken og den motoriske utviklingen hos barna.

3.3 Barnehagens fysiske miljø

Utforming av det fysiske miljøet ute og inne gir viktige rammebetingelser for barns trivsel, læring og opplevelser. I følge Utdanningsdirektoratet (2017) skal barnehagene legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Personalet skal også organisere rom som inspirerer til ulike typer lek, samtidig som barnehagen skal være en arena hvor barna skal få erfaring med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene. I tilretteleggingen av aktiviteter må barnehagene ta hensyn til at barna har ulikt ferdighetsnivå. Det vil si at det fysiske miljøet skal legge til rette for at alle barn skal være komfortable, samtidig få utfordringer. Moser et. al (2008, gjengitt i Sandseter, Hagen & Moser, 2010, s. 256) gjennomførte et prosjekt for hvordan en kunne legge til rette for det fysiske miljøet i barnehagen sammen med barna både ute og inne. De kom fram til at materiale som la til rette for klatring, balansering og bygging var elementer som var viktigst inne. Ute var det elementer hvor barna kunne gjemme seg, store arealer hvor barna kunne leke ballspill, naturmaterialer hvor barna kunne utfolde seg fysisk som å klatre, hoppe og balansere.

I sammenheng med det fysiske miljøet er Gibsons teori om ”affordance” (1979, gjengitt i Sandseter et. al, 2010, s. 169) en teori som sier noe om det fysiske miljøet. Det er et begrep som er konstruert av verbet ”to afford”, som kan oversettes med ”å tilby”. Det vil si at det handler om mulighetene en ser i omgivelsene. For eksempel kan en tømmerstokk gi mulighet til å balansere, krabbe over og krype under for de ene barnet, mens et annet barn som ikke har erfaring med tømmerstokker ser andre muligheter Sandseter et. al (2010, s. 169). I henhold til problemstillingen min som er ”hvordan legger ordinær barnehagen til rette for motorisk utvikling kontra natur- og friluftsbarnhage” kan mulighetene i miljøet være en faktor for hvordan en tilrettelegger for motorisk utvikling. Hva de ulike objektene i barnehagen tilbyr, avhenger av hva barna har erfart tidligere og hvilke handlingsmuligheter barnet ser i objektet (Sandseter et. al, 2010, s. 169).

3.3.1 Innemiljøets invitasjon til bevegelse

I forbindelse med det fysiske miljøet er innemiljøet en stor del av de fleste barnehager.

Hvordan kan en legge til rette for motorisk utvikling inne i barnehagen? I følge Sandseter et. al (2010, s. 324) blir bevegelseslek inne ofte sett på som kaos, dermed er det utrolig viktig at pedagogisk leder har en plan på hvordan en skal legge til rette for bevegelsesleken. I utformingen av det fysiske miljøet inne må en også tenke på hvilken typer lek det inviterer barna til å sette i gang med. Sandseter et. al (2010, s. 325) mener at pedagogene må fokusere på å se mulighetene framfor begrensningene. Det vil si at personalets innsats og evne til å se muligheter vil være avgjørende for at dette realiseres i konkrete handlinger og tiltak. Da må personalet bruke tid på å diskutere å vurdere hva som kan brukes til de forskjellige lekene og aktivitetene (Moser, Melvold, Jørgensen, Hagheim, 2008, gjengitt i Sandseter et. al 2010, s. 325). Sandseter et. al (2010, s. 423-425) beskriver hermeleken som en fin aktivitet å gjennomføre inne i barnehagen. Det krever liten plass i tillegg til at det stimulerer barnas evne til å være oppmerksom og holde konsentrasjon i leken.

3.3.2 Utemiljøets invitasjon til bevegelse

Utemiljøets invitasjon til bevegelse er det offentlige sitt ansvar at barnehagene har tilstrekkelig med arealer og utstyr for lek og varierte aktiviteter som fremmer bevegelsesglede og som stimulerer allsidig bevegelsesutvikling, sanseerfaringer og muligheter for læring og mestring. Utformingen av uteområdet bør dermed legge til rett for at alle barn uavhengig av funksjonalitet kan bruke det (Sandseter et. al, 2010, s. 340). Den norske barnehagen har en sterk tradisjon for å tilbringe tid ute hver dag. Mellom 30-70% av tiden går til utendørs aktiviteter (Moser & Martinsen, 2010). Utdanningsdirektoratet (2017, s. 52-53) sier at barnehagen skal legge til rette for at barna opplever og utforsker naturens mangfold, at de får gode opplevelser med friluftsliv året rundt og at barna opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover. Det vil si at når barna er ute 30-70% av barnehagehverdagen er det utrolig viktig at barnehagelæreren har kunnskap om hvordan en kan legge til rette for aktiviteter som stimulerer barnas motoriske utvikling. I en undersøkelse gjort av Trond Løge Hagen (2015) foretrekker de fleste barna variert og uforutsigbare lekemiljø istedenfor lekeapparater. Utetiden i barnehagen er nært knyttet til fysisk aktivitet gjennom fri lek og uorganisert aktiviteter. I sammenheng med at barna har i gjennomsnittet mer utetid enn innetid handler det om å legge til rette for et synlig og positivt læringsmiljø for barna. Det gjelder både inne og ute. Et læringsmiljø består av synlige miljø, som terreng, materialer, lekeapparater og arkitektur, mens det usynlige miljøet handler om de ansattes

holdninger og perspektiver på barn og læring (Hagen & Rystad, 2014). Læringsmiljøet stiller krav til personalets forståelse av hvordan barnehagens fysiske og sosiale miljøer utgjør et rammeverk for barnas hverdag, og ikke minst hvordan personalets pedagogisk praksis fungerer. Utdanningsdirektoratet (2017, s. 20) påpeker at personalets oppgave er å fremme et lekemiljø som gir alle barn mulighet til å delta i og erfare leken.

3.4 Natur- og friluftsbarnehager

I følge St. melding nr. 27 (1999-2000, s. 92) er natur- og friluftsbarnehage en barnehage som skiller seg ut fra den ordinære barnehagen, ved at tilbudet deres har et spesielt formål og innhold, og uteområdene er vanskelig å vurdere i forhold til en ordinær barnehage. Kjentegn ved en natur- og friluftsbarnehage er at de baserer innholdet sitt på uteaktiviteter, og er ute i naturen mer enn det som er gjennomsnittet i en ordinær barnehage. ”Hva er det spesielle ved naturbarnehagen?” spør Vedum, Dullerud og Ødegaard i boka ”Natur- og gårdsbarnehagen” (2005). Naturbarnehagene stimulerer barnas behov for lek, opplevelser og læring gjennom naturen som arena. Målet til barnehagene er at barna skal få kjennskap til naturen og få de til å forstå viktigheten av å være på den. For å få til dette gir barnehagene mulighetene til å bidra til at barna får være i og lære om naturen, barna får naturopplevelser med utfordringer i trygge omgivelser, de lærer om bekledning, bruk av redskaper og høsting. Barna skal også lære hvordan en viser omsorg for naturen og hverandre på en god måte (Vedum, Ødegaard & Dullerud, 2005, s. 22).

3.5 Ordinær barnehage

Det finnes ingen konkret informasjon på hva en ordinær barnehage er, men dette er den barnehagetypen det finnes flest av (St. meld. 27, 1999-2000, s. 12)

3.6 Tidligere forskning

Tove Anita Fiskum (2004) har utført en masteroppgave hvor temaet er motoriske og spatiale kompetansen hos barn i en friluftsbarnehage og barn i en ordinær barnehage. Grunnlaget for problemstillingen hennes er at forskning viser at flere barn er mindre aktive enn tidligere, hun

ønsker dermed å se om fokus på friluftsliv og friluftaktiviteter fremmer motorisk læring og utvikling. Konklusjonen hennes viser til at det er forskjeller mellom barn i en natur- og friluftsbarnehage og i en ordinærbarnehage. Hun kommer frem til at barna som går i natur- og friluftsbarnehagen skårer høyere på de ulike motoriske testene (Fiskum, 2004, s. 96). Det kan være ulike grunner til det, men hovedgrunnen er mest sannsynlig at aktivitetsnivået er høyere og at de får et større og mer variert sansestimulering i natur- og friluftsbarnehagen. Fiskum kommer også frem til at de barna som går i ordinærbarnehagen scorer høyere på finmotoriske oppgaver, mens barna i natur- og friluftsbarnehagen skårer høyere på grovmotoriske oppgaver (Fiskum, 2004, s. 96-97).

I forskningsrapporten ”Ute på Dagens” handler det om barn som oppholder seg i et miljø med stort innslag av naturen. I denne rapporten står det at barn som oppholder seg i et miljø der en ofte er ute, har bedre motorikk og bedre konsentrasjon. I tillegg er de mindre plaget av sykdom og er mer kreative i leken enn barn som oppholder seg mest innendørs eller barn som ikke har tilgang til natur på lekeplassen (Grahn et. al 1997, gjengitt i Sandseter et.al, 2010, s. 331).

4.0 Metode

I dette kapittelet skal jeg forklare hvilken metode jeg har brukt i undersøkelsen for å finne ut hvordan barnehagene legger til rette for motorisk utvikling. Vilhelm Aubert (1985) gir en definisjon på hva metode er, det er også referert i Dalland (2012, s. 111): ”En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder. Det vil si at metoden man benytter er avgjørende for hva man ønsker kunnskap om og for å få et konkret svar på problemstillingen”.

4.1 Kvalitativ metode

I kvalitativ metode fokuserer en på bestemte temaer. I følge Kvale (1997, s. 25) er kvalitativ metode en forskning som innebærer alternativ oppfatning om sosial kunnskap, om virkelighet, mening og hva som er sant innen samfunnsvitenskapelig forskning. Det er ikke det

grunnleggende materialet som skal kvantifiseres, men relasjoner skal tolkes. Jeg har valgt å bruke kvalitativ metode i bacheloroppgaven min. Grunnlaget for valget av kvalitativ metode er at jeg skal se på forskjeller i tilretteleggingen av aktiviteter innenfor de to ulike barnehagene som stimulerer motorisk utvikling. Da ser jeg det som nødvendig å intervju pedagoger som er ute i barnehagefeltet til daglig for å få svar på problemstillingen min.

4.2 Halvstrukturert intervju og intervjuguide

Jeg har valgt å bruke halvstrukturert intervju som metode i oppgaven min. Det er fordi jeg føler den er relevant i forhold til problemstillingen min. I intervjuguiden har jeg hovedsakelig brukt åpne spørsmål slik at informantene kunne tolke spørsmålene på sin måte.

4.3 Utvalg

I forbindelse med utvalget i forskning min, fikk jeg muligheten til å intervju en pedagogisk leder fra ordinærbarnehage og en pedagogisk leder fra natur- og friluftsbarnhage. Begge informantene var kvinner og jobbet med de eldste barna i 5-6 års alderen. Grunnen til at jeg valgte å intervju to pedagogiske ledere er fordi de i utgangspunktet skal ha mer kunnskap om motorisk utvikling. Dermed får jeg forhåpentligvis et utfyllende svar som kan hjelpe meg i resultatkapitlet. Den ordinære barnehagen er privat og har plass til i overkant av 100 barn, mens natur- og friluftsbarnhagen er kommunal og har 108 barnehageplasser. Pedagogen i den ordinære barnehagen har vært utdannet og jobbet i barnehage siden 2008, det vil si omtrent 9 år. Mens pedagog fra natur- og friluftsbarnhagen har vært utdannet og jobbet i barnehage i over 20 år. Videre i oppgaven vil jeg framstille informantene som pedagogordinær og pedagognatur.

4.4 Datainnsamling

Begge informantene godkjente lydopptak i gjennomføringen av intervjuet. Pedagogordinær ønsket å få tilsendt intervjuguide i forkant, mens pedagognatur ønsket det ikke. Når intervjuene var gjennomført transkriberte og sorterte jeg informasjon som var mest relevant for problemstillingen min. Deretter ble begge lydopptak slettet. Hensyn som er lagt til grunn i bacheloroppgaven min er å anonymisere både barnehagene og informantene. I forkant av

intervjuene skrev de under på et informasjonsskriv om anonymisering. Der sto det blant annet om at det vil bli tatt opp lydopptak, men at det vil bli slettet i etterkant. Vedlegg blir lagt til nederst i oppgaven.

4.5 Databehandling

I sammenheng med databehandlingen transkriberte jeg ordrett fra opptaket, deretter tok jeg vare på det som var mest relevant for meg. I selve innsamlingen møtte jeg begge informantene i barnehagen. Ordinærbarnehagen tok meg fint i mot og hadde reservert rom på forhand. Naturbarnehagen opplevde jag at pedagogen ikke var forberedt på at jeg kom på grunn av misforståelser mellom styrer.

4.6 Validitet og reliabilitet

Når jeg skal se på validiteten i resultatene har den ene informanten fått spørsmålene i forkant av intervjuet, det vil si at hun har hatt mulighet til å forberede svar. I tillegg var det et avslappet og fint intervju som ble gjennomført i fred og ro inne på et grupperom. Den andre informanten ville ikke ha spørsmålene i forkant, i tillegg ble intervjuet gjennomført på et kjøkken hvor det var barn og voksne som gikk fram og tilbake. Dette kan føre til at gyldigheten i svarene til pedagognatur kan være svake ut i fra hvordan situasjonen ble.

Grunnen til at reliabiliteten også kan være svak, er fordi at jeg kun har resultater fra to barnehager. I utgangspunktet skulle jeg intervju to pedagoger fra samme barnehagetype, men det var vanskelig å få svar hos enkelte barnehager. For å styrket oppgavens reliabilitet kunne jeg i tillegg observert hva og hvordan de ulike barnehagene la til rette for motorisk utvikling. Dette ville mest sannsynlig styrket resultatene i større grad. Samtidig må jeg stole på informasjonen informantene gir meg.

5.0 Presentasjon og diskusjon av mine funn

Hensikten med undersøkelsen var å finne ut hvordan de ulike barnehagene legger til rette for motorisk utvikling, det skal jeg gjennom presentasjon og diskusjon av mine funn komme fram til. Jeg skal se på likheter og forskjeller på hvordan de ulike barnehagene tilrettelegger for

motorisk utvikling. I undersøkelsen bruker jeg pedagogordinær og pedagognatur for å beskrive hvem som sier hva.

5.1 Motorisk utvikling og viktigheten av motorisk utvikling i barnehagen

Motorisk utvikling er et vidt begrep som går inn på barnas kroppsbeherskelse, balanse, koordinering, bevegelse, kontroll over kroppen sin. Det er også et skille mellom grovmotorikk og finmotorikk (Pedagogordinær, intervju: november, 2017).

Dette viser at pedagogen har en viss oversikt på hva motorisk utvikling innebærer.

Pedagogordinær forteller også om viktigheten av det å oppleve mestringsfølelse generelt i barnehagehverdagen. Det med mestringsfølelse kan en relatere til teorien til Moser (2006, gjengitt i Nordbotten, 2014, s. 118), her forteller hun om viktigheten av de å legge til rette for aktivitet som gir mestringsfølelse og fører barna inn i positive sirkler som frister til gjentakelser. Videre forteller pedagogordinær at dersom barna opplever å mestre noe kan det være med å styrke deres selvfølelse, dette ser hun ofte eksempler på i barnehagen. Hun påpeker at det oppstår eksempler hvor barna ikke mestrer aktiviteter, ofte regelleker hvor det kan være uklare regler som fører til konflikter mellom barn-barn og barn-voksen.

Pedagognatur sier: *Motorisk utvikling handler om hvordan hele kroppen henger sammen som helhet, og motorisk utvikling legger grunnlag for videre utviklingsområdet.*

Pedagognatur sier videre: *Å legge til rette for motorisk utvikling i barnehagen mener jeg er viktig for at barna skal lære seg nye bevegelser, og det at barna skal tørre å utfordre seg selv. Det kan medføre til at barna opplever mestringsfølelse, styrker egen selvfølelse og utvikler en sterkere motorikk.*

Pedagogen viser at hun har forstått sammenhengen mellom de ulike sidene ved motorisk utvikling. Hun mener at viktigheten av det å legge til rette for motorisk utvikling legger grunnlag for videre utvikling. Hun ser det at de barna som gjerne sliter med å holde konsentrasjon og fokus over lengre tid har ekstra godt av å være ute i frisk natur, slik at de får

slippe seg løs og får frigjøre energi. Det mener hun er avgjørende for at noen av barna skal trives i barnehagen.

En kan ut i fra intervjuene se en relativ lik tankegang hos pedagogene i forhold til motorisk utvikling og viktigheten av det i barnehagen. Begge pedagogene beskriver motorisk utvikling som et vidt begrep som går inn på kroppsholdning og bevegelse hos barnet. Pedagogordinær og pedagognatur har også fokus på å utvikle en god selvfølelse og at barna opplever mestringsfølelse som kan sammenlignes med teorien til Moser (Moser, gjengitt i Nordbotten, 2014, s. 118).

Pedagognatur ser på begrepet motorisk utvikling på samme måte som Haga og Sigmundsson (2004, s. 24) hvor en kan se på det som at barna utvikler og lærer seg nye motoriske ferdigheter. Hun mener også at motorisk utvikling legger grunnlag for videre utvikling som kan sammenlignes med den probabilistiske epigenesen hvor forholdet mellom struktur og funksjon arbeider sammen (Sigmundsson og Pedersen, 2000, s. 28). Det vil si at de ulike motoriske ferdighetene barna lærer seg, legger grunnlag for videre utvikling.

Jeg klarer ikke å trekke frem noen klare ulikheter i tankegangen på hva motorisk utvikling er, og viktigheten av det i barnehagen. Ut i fra intervjuet svarte de relativt likt for seg innenfor dette området som kan ut i fra teorien høres ut som gode og fornuftige svar.

5.2 Personalets holdninger til fysisk aktivitet

Personalet på min avdeling er som regel alltid positiv til å gå på tur og det å være fysisk aktiv sammen med barna. Vi har også fokus på at vi som voksne skal framstilles som gode rollemodeller for barna hvor vi skal inspirere, utfordre og være med på leker sammen med barna (Pedagogordinær, intervju: november, 2017).

Pedagogen i ordinærbarnehagen var veldig positiv og fornøyd med personalet på avdelingen. Det at personalet har fokus på å inspirere, utfordre og være sammen med barna legger grunnlag den motoriske utviklingen. Nordbotten (2014, s. 119) påpeker at det er viktig å ha kunnskap om hvordan en skal tilrettelegge for inspirerende og varierende aktivitet. Da må en ha kjennskap til barnegruppen som helhet, men også barna som enkelt individ.

Pedagognatur sier: *Personalet har positive og gode holdninger til det å være fysisk aktiv sammen med barna. Og vi prøver alltid å tilrettelegge for at barna får være ute på tur.*

Holdningene til personalet var som sagt upåklagelige og hun forteller også at holdningene til personalet smittet over på barna. Hun så sjelden eller aldri barn som klaget over at det var kjedelig på tur eller lignende. Barnehagen har fokus på at de voksne skal framstilles som gode rollemodeller hvor de er aktive, inspirerende og utfordrer barna i leken. Dette fokusområdet mestrer personalet på en veldig bra måte mener pedagogen. Madland (2013) skriver at ”barn lærer ikke det vi sier de skal lære, men de lærer av det vi gjør, og det de øver på”. Ut i fra hva begge pedagogene sier, tolker jeg det som at personalet har fokus på det å være fysisk aktiv sammen med barna, som gjenkjennes i teorien til Madland (2013).

En kan også se likhetstrekk i holdningene til personalet angående fysisk aktivitet. Begge barnehagetyper har et personal som beskrives som positiv og engasjert til det å være fysisk aktiv sammen med barna. Her kan en se viktigheten av det å ha positive holdninger til fysisk aktivitet hos personalet i teorien til Nordahl og Misund (2009, s. 75). Her forteller Nordahl og Misund at det de voksne foretar seg gjenspeiler seg hos barna. Vi blir vandrende rollemodeller for barna som er viktig å ha i bakhode når en er sammen med barna (Nordahl og Misund, 2009, s. 75). Begge barnehagetyper hadde et personal som hadde fokus på det å være fysisk aktiv sammen med barna, men pedagogordinær nevnte at det kunne oppstå tilfeller hvor de voksne ble stående i sirkel for å snakke. Det opplevde pedagognatur sjelden eller aldri. Hun nevnte i intervjuet at: *I denne barnehagen har vi et hovedfokus på barna, og skal unngå å stå å småprate i grupper med voksne. Selvfølgelig skal vi prate sammen med hverandre, men da skal det være relatert til jobben vi gjør.* Det er små forskjeller som kan utvikle seg til å bli større etter hvert. Barna kan danne seg en oppfatning av at den voksne ikke har lyst til å være deltakende i leken. Det kan medføre til at barna ikke skaper det nødvendige samspillet som Nordahl og Misund (2009, s. 75) mener er med på å heve læringspotensialet hos barnet. Nordbotten (2014, s. 117) påpeker at voksnes tilstedeværelse i barnas lek, kan være med på å fremme barnas motoriske utvikling.

5.3 Fysisk aktivitet inne, ute og på tur

Pedagogordinær sier: *Vi har lite fokus på fysisk aktivitet inne på avdelingen, men vi har tilgang til et fellesrom en gang i uken hvor det er tilrettelagt for fysisk aktivitet i form av klatrevegg, treningsmatter og balansebenker.*

Pedagogen forteller at grunnen til at det blir lite fysisk aktivitet på avdelingen er at det er for mange barn på alt for lite areal. Det fører til konflikter mellom barna og det blir generelt kaos på avdelingen. Ute blir det tilrettelagt for fysisk aktivitet i større grad. Blant annet når barna er rosaruss blir barna utfordret til å gjøre ulike knuter i form av balansere rundt sandkassen, rulle ned bakken, kaste ball i en bøtte og så videre. I tillegg er noen av de voksne flinke til å sette i gang ulike regelleker sammen med barna. Da er haien kommer, fisken i det røde hav og rødt lys gjengangere.

Inne i barnehagen har vi fokus på hvile og bruker yoga som en fysisk aktivitet som er en mental og fysisk aktivitetsform. Hensikten med yoga er å finne ro hos barna (Pedagognatur, intervju: november, 2017).

Natur- og friluftsbarnhagen innetiden til å finne den indre roen hos barna i form av yoga. Denne aktiviteten har de holdt på med i mange år og har erfaring med at barna slapper av og lader opp batteriene slik at de er klar til utetiden. Pedagogen sier videre i intervjuet at: *Jeg opplever at når barna har fått tilstrekkelig med hvile inne i barnehagen, da har barna fulladet batterier, og har mye energi ute på tur eller i barnehagens område* (pedagogordinær, intervju: november, 2017). Utdanningsdirektoratet (2017, s. 11) påpeker at barna skal i løpet av barnehagehverdagen ha mulighet til ro, hvile og avslapping. I samsvar med teorien viser pedagog at hun har kompetanse innenfor balansen mellom hvile og fysisk aktivitet.

Denne avdelingen har en turnusordning hvor de går på tur tre veker og en uke hvor de er i barnehagens område. Da starter turen klokken 09.30 og hjemturen går omtrent klokken 13.00. Hun mener at de er veldig flinke til å variere hvor de går på tur, men at det som regel er i form av skog og mark. Dette er på grunn av at hun har erfaring av at barna trives godt, i tillegg til at forskning viser at barn som oppholder seg mye i skog og mark utvikler en bedre motorikk enn barn som er mye i barnehagen sitt område. Denne avdelingen har også et mål om å bestige alle toppturene i nærmiljøet i løpet av barnehageåret. Hun påpeker at det er viktig at barnegruppen har en progresjon i turløypene slik at barna ikke mister motivasjonen til å mestre de ulike turene. Når barna leker ute i barnehagens område er det som regel frilek hvor

barna kan utfolde seg fritt. Personalet har i tillegg en oppgave hvor de skal legge til rette for en regellek hver dag etter lunsj. Pedagognatur sier: *Vi bruker regelleker som inneholder fysisk aktivitet i form av løping, men barna har også godt av det å samarbeide og lære seg grunnleggende regler for å utvikle kognitive egenskaper.*

Ut i fra intervjuene kan jeg ikke se noen eksakte likheter mellom tilretteleggingen av motoriske aktiviteter inne i barnehagen. Pedagogordinær ønsker minst mulig fysiske aktiviteter på avdelingen, på grunn av at det blir for mange barn på lite areal. Men, de har tilgang til materiale på et fellesrom i form av matte, balansebenk og ribbevegg som kan være med på å stimulere den motoriske utviklingen hos barna. Ut i fra hva Sandseter et. al (2010, s. 324) sier blir fysisk aktivitet inne ofte sett på som kaos. I dette tilfelle på grunn av stor barnegruppe på lite areal. På en annen side, kan pedagogen dele barnegruppen slik at det blir færre barn. Da kunne den ene halvparten gjennomført ulike motoriske aktiviteter på fellesrommet, mens den andre halvparten kunne gjennomført motoriske aktiviteter på avdelingen. I følge Sandseter et. al (2010, s. 325) handler det om planlegging og tenke over hvilke aktiviteter som er mulig å gjennomføre innenfor de fysiske miljøet.

Pedagognatur har et annet type syn på fysisk aktivitet inne i barnehagen. Som jeg skrev over bruker natur- og friluftsbarnhagen mye av innetiden til å lade opp energien slik at de er klart til å være fysisk aktiv i utetiden. De bruker yoga som fysisk aktivitet som også stimulerer det kognitive aspektet hos barna. Ut i fra hva pedagognatur fortalte er det i hovedsak yoga som kan bli sett på som den fysiske aktiviteten inne i barnehagen. Yoga kan bli sett på som en form for hermeleken. Her er det en voksen som styrer aktiviteten, hvor barna skal forsøke å gjøre de samme øvelsene som den voksne gjør. Det krever en hel del av oppmerksomhet og kontroll fra barnets side, som gjør at dette er både en fysisk og psykisk form for aktivitet (Sandseter 2010, s. 423-425).

I forhold til tilretteleggingen av motorisk utvikling ute, kan jeg se noen klarere likheter mellom barnehagene. Begge barnehagetyperne har blant annet fokus på det å tilbringe tiden mest mulig ute. I følge Moser og Martinsen (2010) tilbringer barna i den norske barnehagen 30-70% av barnehagetiden ute. Det vil si at begge disse barnehagene er med på å opprettholde den prosenten. Jeg kan ut i fra intervjuene forstå det slik at natur- og friluftsbarnhagen har et litt klarere fokus på det å legge til rette for regelleker, men den ordinære barnehagen får også tilrettelagt regelleker, men i en uformell setting. En kan diskutere hva som er den beste måten

å gjøre det på. Dersom en har faste rutiner på når regellekene skal gjennomføres får barna tilrettelagt dette regelmessig, men dersom personalet tar regellekene uformelt, kan det være at barna får tilrettelagt regelleker i mindre grad. Ut i fra undersøkelsen til Hagen (2015) ønsker de fleste barn uforutsigbart lekemiljø, som legger til rette for at barna kan oppholde seg i ulendtterreng, at de får gode materialer og lekeapparater. Barna ønsker også at de voksne er deltakende i leken (Hagen & Rystad, 2014).

5.4 Det fysiske miljøet

Uteområdet i den ordinære barnehagen er pedagogordinær ikke helt fornøyd med, hun sier: *Uteområdet er kjedelig og lite utfordrende for barnas motoriske utvikling. Jeg skulle gjerne sett at det var tilrettelagt for større utfordringer i miljøet* (Pedagogordinær, intervju: november, 2017).

Uteområdet inneholdt et par husker, en rutsjebane og noen sandkasser. Pedagogen var fornøyd med arealet på uteområdet, men mente at det var for lite utfordrende terreng. Hun kunne tenkt seg at det var et uteområde som la til rette for at barna fikk utfordret motorikken i større grad. Da trakk hun fram trær til å klatre i, store stener til å klatre på og balanseapparater kunne økt kvaliteten på uteområdet. Det fysiske miljøet inne var hun imidlertid fornøyd med. Her trakk hun fram fellesrommet. *Fellesrommet er tilrettelagt for fysisk aktivitet. Her kan barna ha frilek hvor de kan klatre i klatreveggen, balansere på balansebenkene, rulle på treningsmattene. Det er også mulighet for dans og musikk* (Pedagogordinær, intervju: november, 2017). Pedagogordinær er veldig fornøyd med hvordan leke- og læringsmiljøet er i gruppen. Barna har evne til å leke sammen og dele med hverandre.

Pedagognatur sier: *Jeg er veldig fornøyd med størrelsen på utearealet samtidig som det legger til rette for klatring, balansering, gjemme plasser i form store steiner, hauer, trær. Vi har bevisst investert i få lekeapparater. Grunnen er at vi ønsker at barna skal bruke fantasien i leken, samtidig ønsker vi at barna skal bruke naturen i leken.* Teorien til Trond Løge Hagen (2015) viser til at de fleste barn foretrekker variert og uforutsigbare lekemiljø istedenfor lekeapparater. Dette er noe som samsvarer med tankegangen til natur- og friluftsbarnhagen. De ønsker at barna skal få utfordre seg mest mulig i naturlige omgivelser og minst mulig i kunstige lekeapparater.

Jeg kan se få likheter innenfor det fysiske miljøet i de to ulike barnehagene. Begge barnehagetyperne har et stort uteareal som barna kan oppholde seg i. Utearealet i den ordinære barnehagen er preget av asfalt, gress og flate partier. Dette kan føre til at barna ikke får det varierte underlaget som de har krav på (Sandseter et. al, 2010, s. 340). Det kan videre føre til at den motoriske utviklingen utvikles i et tregere tempo, enn visst barna hadde hatt tilgang til større variasjon i underlaget. Det fysiske miljøet har mye å si for hvor aktivt barnet kan være, hvor mye variasjon hvert enkelt barn får, og om arealet legger til rette for at alle barn i alle aldre kan bruke det. Ut i fra det pedagogordinær forteller har jeg vanskeligheter med å se at barna får tilstrekkelig med utfordringer i det fysiske miljøet. På en annen side er det viktig at en streber etter å se muligheter i det fysiske miljøet, istedenfor å se på begrensningene (Sandseter et. al, 2010, s. 325).

Uteområdet til natur- og friluftsbarnehagen hadde som sagt få lekeapparater. Det var en bevisst handling i fra barnehagen sin side. Fokuset til barnehagen var at barna skulle bruke det naturlige lekeområdet, hvor de bruker fantasien i leken. Det passer veldig bra ut i fra Gibsons teori om ”affordance”, som kan beskrives som muligheter det fysiske miljøet tilbyr (1979, gjengitt i Sandseter et. al, 2010, s. 169). Ut i fra hva pedagognatur forteller om det fysiske miljøet ute, tolker jeg det som at barna får et varierende og utfordrende miljø. Ut i fra forskningsprosjektet til Moser et. al (2008, gjengitt i Sandseter, 2010, s. 256) er elementer hvor barna kunne gjemme seg, store arealer hvor barna kunne leke ballspill, og naturlige materialer hvor barna kunne utfolde seg fysisk som å klatre, hoppe og balansere. Dette er elementer som kan kjennes igjen i natur- og friluftsbarnehagen.

5.5 Oppsummering av mine funn

Ut i fra intervjuene kan jeg se likheter og ulikheter mellom den ordinære barnehagen og natur- og friluftsbarnehagen. Ut i fra problemstillingen min som er: ”Hvordan legger ordinære barnehagen til rette for motorisk utvikling kontra natur- og friluftsbarnehagen”, skal jeg trekke frem de største forskjellene og de største likhetene mellom barnehagene. De største forskjellene som jeg ser det, er utforming av uteområdet. Det er i hovedgrunn det offentlige sitt ansvar at de ulike barnehagene har tilstrekkelig med areal og utstyr for lek og varierte aktiviteter som fremmer bevegelsesglede (Sandseter et. al, 2010, s. 340). Det er en stor faktor som videreføres til hva barna i de ulike barnehagene kan foreta seg. Natur- og friluftsbarnehagen har en større fordel i og med at uteområdet legger i større grad til rette for allsidig bevegelseslek. En annen forskjell som jeg vil trekke frem er personalet. Pedagognatur nevnte

at personalet alltid tok seg tid til å leke sammen med barna, pedagogordinær nevnte at det kunne oppstå situasjoner hvor de voksne havnet i sirkel for å prate sammen. Dette mener jeg er en faktor som henger sammen med tilretteleggingen av motorisk utvikling. Som Barsøe (2010, s. 88) nevnte ”lærer ikke barn det vi sier de skal lære, men de lærer av det vi gjør, og det vi øver på”. Det syntes jeg er en flott setning, som belyser hvor viktig rolle de voksne har i barnehagen. Når jeg skal trekke frem de viktigste likhetene mellom den ordinære barnehagen og natur- og friluftsbarnhagen så kan jeg ut i fra intervjuet med informantene se en relativ lik tankegang og engasjement rundt motorisk utvikling. Som sagt har de ulike muligheter til å gjennomføre dette i praksis. Begge barnehagene tar i bruk regelleker, spesielt i utetiden.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg lagt fram teori innenfor motorikk, motorisk utvikling, barnehagens- og personalets oppgave innenfor motorisk utvikling, det fysiske miljøet og tidligere forskning innenfor motorisk utvikling. Det har vært interessant å undersøke de ulike temaene, jeg har i tillegg fått ett innblikk i hvordan de ulike barnehagene tilrettelegger for motorisk utvikling gjennom en kvalitativ forskningsmetode. Mine funn sier ingenting om hva som er den teoretisk riktige måten å legge til rette motorisk utvikling på, men gir et generelt bilde på hva og hvordan de ulike barnehagene gjør det. Dersom jeg skulle arbeidet videre med dette temaet, kunne en kvantitativ undersøkelse vært interessant. Her kunne jeg for eksempel testet barnas motoriske ferdigheter. Det er i følge Sigmundsson og Pedersen (2010, s. 61) ikke mulig å måle barnas motorisk utvikling direkte, men en kan ut i fra tester med jevne mellomrom se utviklingen til barna. Ferdigheter som kunne vært relevant å teste er koordinative egenskaper som ofte blir tatt i bruk hos barna i barnehagen. For eksempel balanse, romorientering og hurtighet er motoriske ferdigheter som barna daglig tar i bruk. En annen interessant undersøkelse kunne vært å undersøke hva de ulike barnehagene gjør for å følge opp de barna som har motoriske problemer. Den undersøkelsen ville jeg mest sannsynlig brukt en kvalitativ forskningsmetode.

Jeg har i denne oppgaven opparbeidet meg ny nyttig kompetanse innenfor motorikk som skal tas med videre inn i yrkeslivet. Dette er også en viktig kompetanse som skal videreformidles til mine framtidige arbeidskollegaer.

7.0 Litteraturliste

- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_1
- Barsøe, L. (2010). *Ville og stille barn i barnehagen. Veier ut av låste atferdsmønstre*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Dalland, O. (2012). *Metode for oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Fiskum, T. A., (2004). *Effekt av barnehagemiljø på motorisk og spatial kompetanse hos barn: En tverrsnittstudie av den motoriske og spatiale kompetansen hos barn i en friluftsbarnehage og barn i en tradisjonell barnehage* (Mastergradsoppgave, Høgskolen i Nord-Trøndelag). Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/146972/img-630123627-0001.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hagen, T. L. (2015, 07.01). *Utdanningsforskning.no*. Hentet 11.07, 2017 fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/hvilken-innvirkning-har-barnehagens-fysiske-utemiljo-pa-barns-lek-og-de-ansattes-pedagogiske-praksis-i-uterommet/>
- Hagen, T. L. & Rystad, P. G. (2014). *Utemiljø som inspirerer til barns fysisk aktive lek*. I M. Sæther & T. L. Hagen (Red.), *Kreativ ute – barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena* (s. 30-44). Bergen: Fagbokforlaget.
- Haugen, T., & Moser, T. (2016). *Hva er motorikk?* I I. Kvikstad (Red.), *Motorikk i et didaktisk perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Madland, A. (2013). *Betydningen av hele meg. Om handlinger, holdninger og verdier hos de voksne i barnehagen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Meld. St. 27 (1999-2000). *Barnehage til beste for barn og foreldre*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/f3e9eee390254689baf836ddf24a14ec/no/pdfa/stm199920000027000dddpdfa.pdf>
- Moser, T. & Martinsen, M. T. (2010). The outdoor environment in Norwegian kindergartens as pedagogical space for toddlers' play, learning and development. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), 457-471. Hentet fra <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1350293X.2010.525931>
- Nordahl, A., & Misund, S. S. (2009). *Læring gjennom mestring*. Oslo: Sebu forlag.
- Nordbotten, G.L. (2014) 2.utg, 1.opplag. Barns fysiske utvikling: Hvordan stimulere barns fysiske utvikling. Oslo: Cappelen Damm AS
- Sandseter, E. B. H., Hagen, T. L., & Moser, T. (Red.). (2013). *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Sigmundsson, H., & Pedersen, A. V. (2000) *Motorisk utvikling- Nyere perspektiver på barns motorikk*. Oslo: Sebu forlag
- Utdanningsdirektoratet. (2017) *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Vedum, T.V., Dullerud, O., og Ødegaard, T. (2005). *Natur- og gårdsbarnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.

8.0 Vedlegg

8.1 Intervjuguide

1. Hvor lenge har du jobbet i barnehagen?
2. Hva tenker du når jeg sier motorisk utvikling?
3. Hvilke holdninger synes du personalet har til fysisk aktivitet og motorisk utvikling?
4. På hvilken måte synes du motorisk utvikling er viktig for barnet?
5. Hva er det dere gjør av fysisk aktivitet inne?
6. Hva gjør dere av fysisk aktivitet ute?
7. Hvordan synes du det fysiske miljøet inne/ute inviterer til motorisk utvikling?
8. Hvor ofte er dere i nærmiljøet og hva gjør dere?
9. Hvordan legger dere til rette for motorisk utvikling?
10. Legger dere til rette for at barn får utfordret seg motorisk, hvordan?

8.2 Informasjonsskriv bacheloroppgave

(I dette informasjonsskrivet skriver jeg anonym i innleveringen for å ikke identifisere meg)

Mitt navn er anonym og er barnehagelærerstudent ved Høgskolen på Vestlandet. Jeg skal skrive en bacheloroppgave hvor problemstillingen er ”Hvordan legger ordinær barnehagen til rette for motorisk utvikling kontra natur- og friluftsbarnehager” Jeg ønsker hovedsakelig å finne ut hvordan dere legger til rette for motorisk utvikling for barna. I oppgaven skal jeg gjøre en kvalitativ studie, der jeg ønsker å få frem brukerens perspektiv, og trenger derfor intervjudeltakere. Det individuelle intervjuet vil vare ca 30-45 minutt og vil bli tatt opp med båndopptaker. Deretter blir informasjon skrevet ned og lydopptakene slettet. Materialet analyseres hvor enkelte sitater kan bli fremhevet i oppgaven.

Spørsmål som blir tatt opp:

- Erfaring med motorisk utvikling i barnehagen
- Hva dere gjør av aktiviteter
- Personalets opplevelse av fysisk aktivitet og motorisk utvikling

Det er frivillig å delta i studiet og du kan trekke deg så lenge studien pågår. Jeg vil påpeke at all informasjon vil bli anonymisert, og det vil ikke kunne spores tilbake til enkeltpersoner.

Alle opplysninger behandles konfidensielt.

Ved interesse, ta kontakt med:

Anonym på tlf. Anonym, eller mail Anonym

Med vennlig hilsen

Anonym

Adressen

Bosted

Samtykkeskjema:

Jeg har mottatt og lest skiftelig informasjon og er villig til å delta i studiet.

Signatur..... Telefonnummer.....